

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ ЦРКАВА И ВЕРСКИХ ЗАЈЕДНИЦА И СТИЦАЊЕ СВОЈСТВА ПРАВНОГ ЛИЦА

Зборник радова са стручног скупа

Заштитник грађана

OSNOVNI PROBLEMI ZAKONSKOG UREĐENJA PRAVNOG POLOŽAJA CRKAVA I VERSKIH ZAJEDNICA U REPUBLICI SRBIJI

Sloboda misli, savesti i veroispovesti predstavlja životno značajno ljudsko pravo, koje se mora tumačiti kao sredstvo koje pomaže da se održi i osnaži demokratska diskusija i ideja pluralizma. Oba aspekta te slobode, pojedinačni i kolektivni, od suštinskog su značaja za demokratsko društvo.¹ Kad god se pomene sloboda veroispovesti ili uverenja prva misao koja pada na pamet jeste pravo pojedinaca da postupaju po svojim verskim ubeđenjima, da slobodno učestvuju u bogoslužnju (ili ne učestvuju) i da imaju mogućnosti da žive u skladu sa svojim verovanjima bez bilo kakve diskriminacije. Sa praktične strane, uživanje takve osnovne slobode na suštinski način zavisi od mogućnosti koje imaju pojedinci da se udruže radi ispoljavanja istih uverenja, i od pravnih oblika koji stoje na raspolaganju njihovoj verskoj zajednici radi obavljanja zajedničkih poslova. Istorijski gledano, zakoni o verskim udruženjima (organizacijama) više su težili da kontrolišu verske organizacije nego što su bili istinska podrška njihovoj slobodi. Ponekad su takvi zakoni ustanovljavali sistem duplih standarda, povlađujući jednim verskim organizacijama i dodeljujući drugima status zajednica drugog reda. U svim tim slučajevima, kada su verskim organizacijama sužene mogućnosti dobijanja legalnog statusa, odnosno pravnog subjektiviteta, koje olakšavaju uživanje istinske slobode veroispovesti, individualna sloboda veroispovesti trpi u većoj ili manjoj meri.²

Republika Srbija dobila je novi Zakon o crkvama i verskim zajednicama 2006 („Službeni glasnik RS“, broj 36/06). Međutim, njegovim donošenjem nisu prestale sve nejasnoće vezane za ostvarivanje slobode veroispovesti građana i pravni položaj verskih zajednica u Srbiji. Štaviše, neki problemi su se otvorili svom žestinom.³ Naš cilj u ovom radu jeste da bliže ukažemo na neke od osnovnih problema zakonskog uređenja pravnog položaja crkava i verskih zajednica u Republici Srbiji, kako u svetlu odredbi Zakona o crkvama

* Profesor na Pravnom fakultetu u Kragujevcu.

1 Džim Murdok, *Sloboda misli, savesti i veroispovesti*, vodič za primenu člana 9. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Savet Evrope, Beograd, 2008, str. 104.

2 Cole Durham, *Freedom of religion or belief: Laws affecting the structuring of religious communities*, ODIHR Background Paper 1999/4, www.osce.org/documents/odihr/1999/09/1502_en.html

3 Tim problemima smo se detaljno bavili u knjizi: *Sloboda veroispovesti i pravni položaj crkava i verskih zajednica u Republici Srbiji*, Zaštitnik građana i Službeni glasnik, Beograd, 2009, str. 51–121.

